

FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY

3. 2. 1809 - 4. 11. 1847

Felix Mendelssohn neodpovídá oblíbené představě romantického skladatele. Nežil v bídě, ani nezemřel v nouzi a zapomnění. Narodil se v bohaté a vzdělané rodině, která mu poskytla všechny podmínky pro rozvoj jeho mimořádného nadání. Podobně jako Mozart byl hýčkaným „zázračným dítětem“ a představoval své umění se svou sestrou Fanny, se kterou jej po celý život spojoval silný citový vztah. Prožil harmonický život bez dramatických zvrátů. Byl hudebníkem, ale psal i verše, maloval, byl cestovatel, dokonce i horolezec. Měl všestranné vzdělání, prožil harmonický citový život a působil i výrazným osobním kouzlem. Někteří teoretici jej příhodně charakterizovali jako oblíbence osudu, který budil závist.

Jacob Ludwig Felix Mendelssohn se narodil v Hamburku 3. února 1809. Byl vnukem židovského filosofa Mosese Mendelssohna. Jeho otec Abraham byl bankéřem, dva roky po narození syna Felixe se s rodinou odstěhoval do Berlína. Rodina, tradičně židovská, se rozhodla přistoupit k protestantismu a přijala v této souvislosti jméno Bartholdy.

Malý Mendelssohn získával první znalosti hry na klavír od své matky, později jeho výchovu zajišťovali domácí učitelé v hudbě, především Karl Friedrich Zelter (přítel J. W. Goetha). Jako chlapec měl v domě rodičů k dispozici kromě obrovské knihovny a vybrané společnosti i malý orchestr. Jeho první skladby byly přehrávány v soukromí pozvaných hostů, mezi něž patřili Heine, Hegel, Humboldt, získal i přátelství J. W. Goetha.

Jedním z prvních zralých tvůrčích činů byla *předehra k Shakespearově dramatu Sen noci svatojánské*. Když partituru dokončil, bylo mu 17 let. V r. 1843, o sedmáct let později, byl vyzván, aby napsal *scénickou hudbu* k téže Shakespearově komedii pro

královské divadlo v Postupimi. Předehra tvoří s později vytvořenými částmi jednotný celek a jako *suita* je hrána na koncertních pódíích. ***Svatební pochod*** z této suity se svým slavnostním a jásavým charakterem stal srozumitelným symbolem milujících se lidí různých dob i národů. Jako hudby k svatebnímu obřadu se začal používat pravidelně také poté, co byl hrán na královské svatbě v Anglii r. 1858.

V březnu roku 1829 se Mendelssohn-Bartholdy proslavil uvedením Matoušových pašijí J. S. Bacha. Zapomenuté dílo tomášského kantora oživil téměř přesně po sto letech od jeho premiéry v Lipsku. Velký úspěch tohoto koncertu objevil romantikům Bacha a od té doby teprve začal růst kult jeho hudby, který trvá dodnes.

Nedílnou součástí Mendelssohnova života bylo cestování. V roce 1829 podnikl první cestu do Anglie, kde se představil jako skladatel, klavírista i dirigent. Silnou inspirací bylo putování po Skotsku, kde našel inspiraci pro napsání koncertní předehry ***Hebridy*** a ***Skotské symfonie***. Anglii navštěvoval často, stal se miláčkem londýnské veřejnosti a královna Viktorie byla jeho vroucí obdivovatelkou.

Podnikl četné cesty po Evropě, navštívil Rakousko, Itálii, Švýcarsko, Francii. Setkal se s Chopinem, Lisztem, Berliozem, Paganinim a s dalšími významnými osobnostmi. Dojmy z cest vyjádřil v mnohých skladbách (vedle ***Skotské symfonie*** také ***4. symfonie Italská, předehra Hebridy***) i na zdařilých obrazech z cest, které namaloval a které svědčí o jeho všestranném talentu.

Po letech cestování Evropou se uplatňoval jako dirigent v Německu. V roce 1833 byl jako čtyřadvacetiletý jmenován městským dirigentem (Musikdirektor) v Düsseldorfu. V roce 1835 mu bylo nabídnuto místo dirigenta v lipském Gewandhausu, jehož orchestr vedl (s krátkým přerušením) až do své smrti. Orchestr pod jeho vedením získal mezinárodní pověst. Významným činem jeho kariéry bylo založení konzervatoře v Lipsku v r. 1843, která měla vliv na celý německý hudební život. Pozval ke spolupráci celou řadu významných osobností, mezi nimiž byl i Robert Schumann. Mendelssohn byl uznávanou autoritou, těšil se mimořádné úctě, kterou mu zajistilo nejen kompoziční a interpretační umění, ale i kouzlo jeho harmonické osobnosti.

Vedle uměleckých úspěchů prožíval i své osobní štěstí. V roce 1837 se zamiloval a oženil s dcerou protestantského duchovního Cécile. Manželství bylo

šťastné, měli pět dětí. Z podnětu pruského krále byl Mendelssohn pozván r. 1841 ke dvoru do Berlína. Po ročním pobytu se vrátil zpět do Lipska.

Neúnavná činnost si postupně vybírala svoji daň. Na jaře 1847 na své desáté a poslední cestě do Anglie jej zastihla zpráva o smrti milované sestry Fanny. Z této rány se již nikdy nevzpamatoval. Jeho zdravotní stav se začal prudce horšit a půl roku po smrti Fanny, 4. listopadu 1847, umírá Felix Mendelssohn-Bartholdy v Lipsku ve věku 38 let. Byl pochován vedle své sestry.

Mendelssohnova skladatelská tvorba byla během jeho krátkého života neuvěřitelně bohatá. Vedle několika počátečních symfonií a koncertů, které se uvádějí jen výjimečně, mají trvalou uměleckou cenu symfonie - č. 3 *Skotská* (1842), č. 4 *Italská* (1833), č. 5. *Reformační* (1830) - jejich pořadí naprosto nesouhlasí s dobou vzniku. Mistrovským dílem je *houslový koncert*, symfonické ouvertury *Ruy Blas*, *Hebridy* (1830). Z komorní hudby se hrají smyčcové kvartety a oktet. Z duchovní hudby je třeba připomenout oratoria *Paulus* (1836) a *Elias*, která se uvádějí v Německu a v Anglii. V době jeho života zpopulárněly především klavírní *Písně beze slov*, které vyhovovaly tehdejší úrovni domácího muzicírování.

Felix Mendelssohn-Bartholdy je často považován za čelného představitele *biedermeieru*. Stylově patří do období romantismu a ve své tvorbě slučuje různorodé inspirační zdroje. Čerpal z historie, literatury, nevyhýbal se ani melodie lidového charakteru. Měl vynikající všeobecné i hudební vzdělání, kultivovanost, inteligenci i bohaté zkušenosti z cest a zároveň jedinečnou muzikálnost. Nebyl v hudbě experimentátorem, ctil tradici a dovedl z ní těžit. Jeho hudba plyne lehce a samozřejmě jako hudba Mozartova, má však romantický vzmach a citovost. Svou svěžestí oslovuje i mladou generaci posluchačů a je trvalou součástí koncertních repertoárů.